

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA
mint felülvizsgálati bíróság
Mfv.II.10.520/2007/6.szám

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Muszka Sándor ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Dajka János ügyvéd által képviselt alperes ellen munkaviszony megszüntetése jogellenességének jogkövetkezményei iránt a Nyíregyházi Munkaügyi Bíróságon 1.M.1504/2005. szám alatt indított és a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság 4.Mf.21.466/2006/9. számú közbenső ítéletével elbírált perében az alperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán a 2008. május 21. napján tartott tárgyalás alapján meghozta a következő

v é g z é s t :

A Legfelsőbb Bíróság a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság 4.Mf.21.466/2006/9. számú közbenső ítéletét - a Nyíregyházi Munkaügyi Bíróság 1.M.1504/2005/5. számú ítéletére is kiterjedően - hatályon kívül helyezi és a munkaügyi bíróságot új eljárásra, új határozat hozatalára utasítja.

A felperes felülvizsgálati eljárási költségét 36.000 (harminchatezer) forintban, az alperesét 60.000 (hatvanezer) forintban állapítja meg.

I n d o k o l á s

A felperes keresetében a munkaviszonyát rendes felmondással megszüntető alperesi intézkedés jogellenességének megállapítását és ennek jogkövetkezményei alkalmazását kérte.

A Nyíregyházi Munkaügyi Bíróság az 1.M.1504/2005/5. számú - 8. sorsz. végzésével kijavított - ítéletével a 2005. augusztus 23-án kelt munkáltatói rendes felmondás jogellenessége folytán kötelezte az alperest, hogy a felperest eredeti munkakörében foglalkoztassa tovább.

Az ítéleti tényállás szerint a felperes 2001. szeptember 10-étől állt a M. Egyház által fenntartott alperesi iskola alkalmazásában számítástechnika tanár munkakörben. Feladatát képezte a

rendszergazdai feladatok ellátása is. Munkaviszonya munkaszerződéssel jött létre, csupán a munkabére tekintetében érvényesült a közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény előmeneteli és illetményrendszere.

A munkáltatói jogkör gyakorlója 2005. augusztus 23-án munkáltatói rendes felmondással 2005. szeptember 28-ával megszüntette a felperes munkaviszonyát, a felmondási idő teljes tartamára mentesítette munkavégzési kötelezettsége alól. A felmondás indokolása szerint az utóbbi időben számos probléma miatt több ízben írásbeli figyelmeztetésben részesült - legutóbb ez év februárjában - a munkavállaló. Munkájával az iskola vezetése nem volt megelégedve, az iskola elvárásának, szellemiségének nem felelt meg a magatartása, viselkedése, minden vele kapcsolatos munkáltatói intézkedést vitatott, támadólag lépett fel, és az ügyeket a tantestület elé vitte. Ellenszegülő véleményeivel demoralizálta a tantestületet, ellenséges hangulatot teremtett és megbontotta a nevelő-oktató munkához szükséges egységes pedagógiai elvek megvalósulását. A munkaköri leírásában meghatározott feladatainak sem az elvárt módon tett eleget, szertárfelelősi feladatait hanyagul látta el, egyes eszközöket engedély nélkül, napokon keresztül magának tartott, így az iskola azokat a feladatai ellátásához nem tudta használni (videó, fényképezőgép), ez többször is előfordult. A munkájában számos adminisztratív hiányosság volt megállapítható (törzskönyvi adminisztráció hiánya, osztálynaplók hiányos vezetése), és a szabálytalanságokat csak vonakodva, hosszú idő alatt volt hajlandó megfelelő módon megszüntetni. Mindezen körülmények késztették arra a munkáltatót, hogy a foglalkoztatását megszüntesse, mivel a feszültség további fokozódása nem volt kívánatos.

A felperes keresetében elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a munkaviszonya megszüntetésére a Kjt. szabályait kellett volna alkalmazni, nem az Mt. rendelkezéseit. Vitatta a felmondás indokainak valóságát és okszerűségét, az indokokat tartalmatlannak, közhelyszerűnek, a felmondást a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményébe ütközőnek tartotta.

A munkaügyi bíróság a felperes keresetét alaposnak találta. Megállapította, hogy az alperes nem tett eleget bizonyítási kötelezettségének, előkészítő iratát késedelmesen terjesztette elő, nem jelölte meg bizonyítékait, bizonyítási indítványait, holott a jogi képviselőnek nyilvánvalóan tudomása kellett legyen a bizonyítási kötelezettségről. A bíróság osztotta a felperes álláspontját, miszerint az augusztus 23-án, tanévkezdés előtt néhány nappal közölt rendes felmondás az Mt. 4. §-a értelmében a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményébe is ütközött.

Az alperes fellebbezésében az ítélet megváltoztatását, a kereset elutasítását kérte. A felperes a másodfokú eljárásban a keresetét módosította, továbbfoglalkoztatása mellőzését, 7 havi munkabér, további végkielégítés megfizetését kérte.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság a 4.Mf.21.466/266/9. számú közbenső ítéletével a munkaügyi bíróság ítéletét annyiban változtatta meg, hogy megállapította a felperes munkaviszonya 2006. augusztus 31. napjával szűnt meg az alperesnél, az alperes 2005. augusztus 23. napján kelt rendes felmondásának jogellenessége folytán, és elrendelte az iratok visszaküldését a munkaügyi bírósághoz a felperesösszegszerű követelésének elbírálása végett.

Az alperes fellebbezésében kifogásolt eljárást - miszerint a tárgyaláson jelen nem lévő alperesnek a bíróság nem küldte meg a tárgyalási jegyzőkönyvet - a másodfokú bíróság nem találta olyan súlyú és lényeges eljárási szabálysértésnek, amely megalapozná a munkaügyi bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését.

A másodfokú bíróság a munkaügyi bíróság által megállapított tényállást ítélezése alapjául elfogadta. Osztotta a rendeltetésellenes joggyakorlás tekintetében kifejtett álláspontot is, mivel nem szerepelt az augusztus 23-ai rendes felmondásban egyetlen olyan felmondási ok sem, ami a nyár folyamán merült volna fel, a tanévkezdés előtt néhány nappal közölt rendes felmondást a másodfokú bíróság is az Mt. 4. § (2) bekezdésébe ütközőnek tartotta. Ennélfogva a felmondás indokait a munkaügyi bíróságnak érdemben nem is kellett volna vizsgálnia. Egyetértett azonban azzal, hogy a rendes felmondás való és okszerű indokait az elsőfokú eljárásban az alperesnek kellett volna bizonyítani. A felperes keresetmódosítására tekintettel az összegszerűség tisztázása érdekében a másodfokú bíróság az iratokat a munkaügyi bíróság részére küldte vissza.

Az alperes a felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős közbenső ítélet hatályon kívül helyezését és a kereset elutasítását, másodlagosan új eljárás elrendelését kérte az Mt. 4. §-ába és a Pp. 206. §-ába ütköző törvénysértés miatt.

Arra hivatkozott, hogy a bíróságok nem tettek eleget a tényállás teljes körű felderítésére vonatkozó kötelezettségüknek, és emiatt megalapozatlan, jogszabálysértő következtetésekre jutottak. Csak a felperes által előadott körülményeket vették figyelembe, az alperesi beadványokban közölteket - a fellebbezésben is részletesen kifejtetteket - nem értékelték, és ennek indokát sem adták. Jogszabályi rendelkezés hiányában támasztottak a munkáltatóval szemben olyan elvárást, hogy a felmondást olyan időben kell kiadnia, amely lehetőséget ad más munkáltatónál történő elhelyezkedésre, eszerint a munkáltatónak kellene tisztában lennie

a munkaerőpiaci helyzettel, amire nincs lehetősége. Ezért eljárása nem ütközött a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményébe. Kifejtette, hogy az elsőfokú ítélet kijavítása is olyan eljárási hiba eredménye volt, ami a hatályon kívül helyezést indokolta.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására irányult.

A felülvizsgálati kérelem alapos.

A periratokból megállapítható, hogy a munkaügyi bíróság a 2005. szeptember 12-én érkeztetett kereset alapján a 2005. október 13-án kelt és november hó 7-én kiadott végzésével 2006. február 8. napjára tűzte ki a tárgyalást, és a keresetlevéllel kiadott idézésben tájékoztatta az alperest, hogy a kereseti kérelemre legkésőbb a tárgyaláson nyilatkoznia kell, elő kell adnia a védekezése alapjául szolgáló tényeket és ezek bizonyítékait; nyilatkozatát a kitűzött határnap előtt benyújthatja, és a bizonyítás általános szabályait ismertette (Pp. 164. § (1) bekezdés). A bíróság a 2. sorszámú végzésével 2006. november hó 28. napján arra hívta fel az alperest, hogy nyolc napon belül csatoljon előkészítő iratot az ügyben keletkezett iratokkal, és nyilatkozzon a kereset jogalapjára és összegszerűségére. Ezt a felhívást az alperes december 9-én vette át, és a december 15. napján a jogi képviselő számára adott meghatalmazást követően a december 19-én készítette el - a bíróságnál december 28-án érkeztetett - ellenkérelmet, amelyben a kereset elutasítását kérte. Ehhez az ellenkérelemhez munkaszerződést, munkaköri leírást, a munkaviszony megszüntetésével kapcsolatos iratokat csatolt. Részletesen kifejtette az álláspontját, hogy miért az Mt. és nem a Kjt. szabályait kellett alkalmaznia. Előadta, hogy a felmondási indok valóságtartalma szükség esetén igazolható, ezek alapjául szolgálnak a korábbi intézkedések és egyéb módon is bizonyíthatók.

A 2006. február 8-ára kitűzött tárgyalást megelőzően az alperes jogi képviselője február 6-án írásban bejelentette, hogy a kitűzött tárgyaláson nem tud megjelenni egy ugyanezen időpontban, a bíróság másik tanácsa előtt folyamatban lévő per miatt, kérte a tárgyalás távollétében történő megtartását, és jegyzőkönyv megküldésével való értesítését. Egyidejűleg ismételten kérte a kereset elutasítását és azt, hogy a felperesi nyilatkozat ismeretében lehetősége legyen bizonyítási indítványa, további védekezése előterjesztésére.

A munkaügyi bíróság február 8-án az alperes távollétében megtartott tárgyaláson a felperes jogi képviselője nyilatkozatát követően a tárgyalást berekesztette és ítéletet hozott.

Az alperes fellebbezésében sérelmezte, hogy a munkaügyi bíróság gyakorlatilag bizonyítási eljárás lefolytatása nélkül hozta meg az

ítéletet. Részletesen nyilatkozott a felperes állításaira, és különböző iratokat, feljegyzéseket csatolt, amelyek a felperes tevékenységével kapcsolatban keletkeztek, és az igazgató, igazgatóhelyettes tanúkénti meghallgatását kérte.

A másodfokú bíróság álláspontja azt volt, hogy érdemben nem is kellett vizsgálni a felmondási okokat, mert egyrészt az alperes az elsőfokú eljárás során nem tett eleget bizonyítási kötelezettségének (Pp. 164. §), másrészt a tanévkezdés előtt néhány nappal közölt rendes felmondás a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményébe ütközik, amely megalapozza az alperesi felmondás jogellenességét.

A peres iratok tanúsága szerint a munkaügyi bíróság nem tett eleget a Pp. 3. § (3) bekezdésében előírt tájékoztatási kötelezettségének, miszerint a jogvita eldöntése érdekében a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről, illetve a bizonyítás sikertelenségének következményeiről a feleket előzetesen tájékoztatnia kell.

Ez a kötelezettség a bíróságot nem csak a személyesen eljáró féllel szemben, hanem akkor is terheli, ha jogi képviselővel jár el. Amennyiben a bíróság e kötelezettségének nem tesz eleget, jogszerűen nem alkalmazhatja azokat a jogkövetkezményeket, amelyeket a törvény a bizonyítás elmulasztásához vagy sikertelenségéhez fűz. A bizonyításra szoruló tények az adott per eldöntése szempontjából jogilag jelentős anyagi jogszabályokkal összhangban értelmezhetők. Ezért a jogvita során a kereseti kérelem és ellenkérelem keretei között az alkalmazandó anyagi jogszabályok figyelembevételével kell a bíróságnak tájékoztatnia a felperest a keresete megalapozottságához szükséges tények bizonyítása felől, illetve az alperest arról, hogy milyen tények bizonyításával védekezhet a perbeli igény ellen. A perben ez nem történt meg. Ennélfogva az eljárt bíróságok tévesen, megalapozatlanul indultak ki abból, hogy az alperes nem tett eleget a bizonyítási kötelezettségének a felmondás indokai tekintetében, amiről a jogi képviselőnek tudnia kellett. Következésképpen a felmondás indokaira, körülményeire vonatkozó tényállás megállapítása hiányában a rendeltetésellenes joggyakorlás megállapítása is megalapozatlan, hiszen önmagában a felmondás időpontjából ez nem következik. Az elhelyezkedés esetleges nehézségei a jogellenesség anyagi jogkövetkezményei (az Mt. 100. § (4) bekezdés) körében értékelhetők, ez a munkáltatói joggyakorlás rendeltetésellenességét egyéb, ezt alátámasztó bizonyíték nélkül nem alapozza meg.

Helytállóan sérelmezte ezért a felülvizsgálati kérelem az érdemi döntéshez szükséges tényállás hiányát és a rendeltetésellenes joggyakorlás címén a jogellenesség megállapítását.

A kifejtettekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a jogerős közbenső ítéletet – a munkaügyi bíróság ítéletére is kiterjedően – a Pp. 275. §-ának (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és a munkaügyi bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

Az új eljárásban a bíróságnak a Pp. 3. § (3) bekezdése utolsó fordulata szerinti tájékoztatást pótolni kell, és az ezt követően előterjesztett bizonyítási indítványoktól függően lefolytatott bizonyítási eljárás során – melynek keretében az összefoglalóan megjelölt felmondási indokok konkrét tényekkel konkretizálhatók – felmerült bizonyítékok alapján a tényállást meg kell állapítani, és ennek jogi értékelése alapján kell a keresetet elbírálni.

A Legfelsőbb Bíróság a felek felülvizsgálati eljárási költségét (30.000 illetve 50.000 forint ügyvédi munkadíj + ÁFA) csupán megállapította, annak viseléséről az új határozatot hozó bíróságnak kell döntenie (Pp. 275. § (5) bekezdés).

Budapest, 2008. május 21.

Dr. Fekete Zsuzsanna s.k. a tanács elnöke, Dr. Molnár Istvánné s.k. előadó bíró, Dr. Földényi Gyuláné s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

bíróági tisztviselő